

A változás szele:

Pozitív kilátások a magyarországi szélenergia-szabályozással kapcsolatban

2023. február 28.

Magyarországon közel egy évtizede nem épült új szél erőmű, pedig a szélenergia hatékonyabb felhasználására kétséget kizáróan lenne igény. 2022 év végén az Európai Bizottság bejelentette, hogy elfogadta Magyarország helyreállítási és ellenállóképességi tervét, amelyben kitűzött cél többek között a szárazföldi szélenergiát célzó befektetések megkönnyítése is. Talán ez lehet a várva várt fordulat, ami befogja a szelet a magyar szélenergia-piac vitorlájába?

Szigorú szabályozás korlátozott sikerrel

A szélenergia szabályozása Magyarországon a kezdetektől fogva szigorúnak mondható az európai normákhoz képest a beruházásra alkalmas területek nagyságának jelentős korlátozásával és szigorú, bürokratikus engedélyezési eljárással. Kezdetben a **szél erőművek létesítésére** - a háztartási méretű kiserőművek (azaz 50 KVA alatt) és a villamosműhöz nem csatlakozó kiserőművek (azaz 50 MW alatt) kivételével – kizárólag a 33/2009. (VI. 30.) KHEM **miniszteri rendeletben meghatározott feltételek szerint meghirdetett pályázat útján volt lehetőség.**

A pályázati eljárás keretében a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (a "**Hivatal**"), a hálózati engedélyesek bevonásával, elemzést végzett a villamosenergia-rendszer középtávon várható teljesítményének egyensúlyáról, szabályozhatóságáról és biztonságos működéséről. Ha az elemzés eredménye alapján volt lehetőség az elosztó vagy átviteli hálózathoz csatlakozó új szél erőművi termelő kapacitás létesítésére, a Hivatal pályázati kiírást készített, amelyre a beruházók jelentkezhetek, majd egy viszonylag hosszadalmas elbírálási szakaszt követően a Hivatal nyertest hirdetett. A nyertes pályázókkal ezt követően az illetékességgel rendelkező hálózati engedélyes a pályázatok műszaki dokumentációjának, a felülvizsgált csatlakozási tervnek és a hálózati engedélyes üzletszabályzatának megfelelő tartalmú hálózati csatlakozási szerződést kötött. A nyertes pályázó pedig megépítette a tervezett szél erőművet.

Habár a jogszabályok adta lehetőség adott volt, mégis kizárólag egyetlen állami támogatással ellátott pályázati kör zajlott le még 2006-ban. Ezt követően, még a projektek megvalósulása elé gördített visszatérő akadályok (leggyakrabban az fordult elő, hogy a korábban már kiadott hálózati csatlakozási engedély körül hirtelen mégis kivetnivalót talált az illetékes hálózati engedélyes) ellenére is 2010-ig folyamatos bővülés volt tapasztalható a szél erőművek telepítése terén. 2010. július 15. napján azonban a negatív fordulat első jeleként az épp folyamatban lévő tendert visszavonták és azt követően új tender kiírására már nem is került sor.

Wolf Theiss

Az új szélerőmű parkok de facto tilalma

2016-ban újabb kedvezőtlen fordulat következett. Egyrészt a különböző jogszabálmódosítások lényegében megtiltották Magyarország területén a szélerőmű-létesítést és olyan műszaki feltételeket szabtak meg, amelyeket a jelenleg rendelkezésre álló ismeretek szerint épített szélturbinák aligha tudnak teljesíteni. Másrészt a törvénymódosítások a Hivatal helyett a Kormányt ruházta fel azzal a hatáskörrel, hogy a szélerőművek építésére és használatbavételére kiadható hatósági engedélyek számát és az engedélyezhető szélerőművek teljesítményét meghatározza.

A 277/2016. (IX. 15.) Korm.rendelet által bevezetett rendelkezések értelmében **beépítésre szánt területen és beépítésre szánt terület határától számított 12 000 méteren belül – a háztartási méretű kiserőműnek számító szélerőmű kivételével – szélerőmű nem helyezhető el.** Tekintettel arra, hogy Magyarország, kiemelten a Kisalföldi régió, ahol a természeti adottságok különösen indokoltá teszik a szélerőművek létesítését – településekkel sűrűn fedett terület, **ez lényegében azt jelenti, hogy ma Magyarországon nincs olyan hely, ami megfelel ennek a követelménynek.**

A fentiekén túlmenően, a potenciálisan létesülő szélerőműveknek a következő követelményeket is teljesíteniük kell:

- a szélturbina magassága a 100 métert nem haladhatja meg;
- a szélturbina toronyba legfeljebb 2,0 MW-os villamos termelőegység építhető be;
- az 50 kW-nál nagyobb névleges teljesítményű szélturbinalapát hossza a földfelszínt 50 m-nél jobban működés közben nem közelítheti meg;
- szélturbinalapát kerületi (lapátvég) sebessége nem haladhatja meg a 60 m/s-t; és
- a zajterhelés biztonsági övezeten belül legfeljebb 60 dB, azon kívül pedig 40 dB lehet.

A forgalomban lévő technológiák legnagyobb része nem felel meg az említett követelményeknek vagy *ha meg is felel, akkor lényegesen rontja a beruházás megtérülését.*

A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény 2016. december 22-én hatályba lépő módosítása értelmében ugyanis **a Kormány a villamosenergia-rendszer várható teljesítményének egyensúlyára figyelemmel rendeletben határozhatja meg az adott naptári évre vonatkozóan - a háztartási méretű kiserőművek és a villamosműhöz nem csatlakozó kiserőművek kivételével - a szélerőművek építésére és használatbavételére kiadható hatósági engedélyek számát és az engedélyezhető szélerőművek teljesítményét.** A legutóbb ebben a tárgykörben kiadott kormányrendelet (azaz a 454/2016. (XII. 19.) Korm.rendelet) 0 MW-ban határozta meg az engedélyezhető szélerőművek teljesítményét.

A szélerőenergia tisztavirágzásának kézzelfogható eredménye a kb. 328,9 MW-ra tehető jelenlegi szélerőenergia kapacitás, ami a hazai villamosenergia-termelő kapacitás kb. 3,8%-át teszi ki. Kétségtelen, hogy bővítésre szükség van: piaci felmérések alapján az iparági szereplők többsége akár állami támogatások nélkül is hajlandó lenne szélerőműveket telepíteni, hiszen az ország szélerőenergia terén kiaknázatlan természeti potenciállal rendelkezik.

Lehetséges pozitív változások az európai uniós tendenciákkal összhangban

Az Európai Bizottság a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel hivatott elősegíteni, hogy a koronavírus-világjárvány társadalmi és gazdasági hatásai enyhüljenek és az európai gazdaságok fenntarthatóbbá, reziliensebbé váljanak, valamint felkészüljenek a zöld és a digitális átállásra. Ennek keretében minden ország köteles helyreállítási és alkalmazkodási tervet készíteni és benyújtani a Bizottság részére, amelyben beszámol arról, milyen reformokat és beruházásokat kívánnak végrehajtani 2026 végéig. Magyarország *Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve* összesen 2 300 milliárd forintnyi (kb. 6 milliárd euró) stratégiai fejlesztési projektet foglal össze, amelyben **kiemelt szerep jut a zöld átállás jegyében az energetikai szektornak, amely hallatán talán okkal csillan fel a szélerőforrás szektor támogatóinak szemé, ugyanis a szárazföldi szélerőforrást célzó befektetések megkönnyítése a tervben felsorolt reformok között szerepel.**

A bizakodásra a C6.R2. számmal jelölt szárazföldi szélerőforrást célzó befektetések megkönnyítése című tervhez fűzött indoklás ad okot, amely szerint "a reform célja további szárazföldi szélerőforrás-termelési kapacitás kialakítása Magyarországon a szélerőforrások telepítésére vonatkozó jelenlegi általános korlátozások megszüntetésével és olyan kijelölt célterületek létrehozásával, ahol ösztönzötték a szélerőforrásra irányuló beruházásokat". **Ez lényegében arra enged következtetni, hogy a jelenleg alkalmazandó jogszabályi keretet módosítani fogják annak érdekében, hogy megszüntessék a szükségtelen korlátozásokat**, különösen a védőtávolság, a szélturbina magassága és teljesítménykapacitása tekintetében. Mindemellett a várakozások szerint a kijelölt célterületek létrehozásával olyan országrészekben, ahol a szélerőforrás-terület vagy szélesség rendkívül kedvező, a beruházók egy egyedi egyszerűsített engedélyezési eljárás keretében rövidebb eljárási határidők mentén szerezhetnék létesítési engedélyt a szélparkokra. A fentiekén kívül más információ egyelőre nem áll rendelkezésre, azonban hamarosan várható, hogy a Kormány konkrét jogszabálytervezetekkel áll elő, tekintettel arra, hogy Magyarország 2023. március 31. napjáig kapott haladékosan arra, hogy implementálja a megígért változásokat.

Várható piaci hatások

A legtöbb iparági szereplő egyöntetű véleménye az, hogy ez a változás már rendkívül időszzerű. Magyarország alapvetően egy mezőgazdaságra épülő ország, így kiemelten fontos a megújuló energiatermelésre hasznosított területek nagyságát megfelelően optimalizálni. A szélturbinák átlagosan kevesebb, mint fél hektáros területet foglalnak el szemben a 3-4 hektáron szétterülő naperőforrásokkal. Ráadásul a magyar villamosenergia-rendszer komoly kihívásokkal küzd az elmúlt időszakban gombamód terjedő időjárásfüggő erőforrások hálózatra kapcsolódása miatt, ugyanis azt nem követték megfelelő hálózatfejlesztések.

Ez az egyoldalú megközelítés pedig szükségszerűen eltolódáshoz és kiegyenlítési problémákhoz vezetett. Pedig egy átgondolt hálózatfejlesztés esetén a szél és a napenergia jól ellensúlyozhatná egymás hullámvölgyeit. Ez a jövőben a hidrogénes fejlesztések esetén is kulcskérdés lehet, hiszen csak a zöld (vagyis a megújuló erőforrásból előállított) hidrogén lesz gazdaságilag életképes alternatíva hosszútávon.

A fentiekre tekintettel, a beharangozott változások véghezvitelére és a megfelelő jogszabályi környezet kialakítására most még inkább szükség van, mint valaha. *Az energiaszabályozás, a jogszabályi környezet és a támogatási rendszer átgondolt felépítése, valamint a napelemes, a szélturbinás és a geotermikus rendszerek egymást támogató párhuzamos fejlődése elengedhetetlen az ellátásbiztonság fenntartása és Magyarország energia importjának csökkentése érdekében.* Érdemes tehát figyelemmel kísérni, hogy végül milyen konkrét szélerőforrást támogató intézkedések kerülnek elfogadásra.

Wolf Theiss

A Wolf Theiss Közép-, Kelet- és Délkelet-Európa egyik vezető európai ügyvédi irodája, amely a nemzetközi üzleti jogra összpontosít. A 13 országban 340 ügyvédet foglalkoztató cég munkájának több mint 80%-a nemzetközi ügyfelek határokon átnyúló képviselését jelenti. A Wolf Theiss a jogi és üzleti szakértelmet ötvözve olyan innovatív megoldásokat dolgoz ki, amelyek integrálják a jogi, pénzügyi és üzleti know-how-t.

Ha további információt szeretne kapni szolgáltatásainkról, kérjük, lépjen kapcsolatba velünk:

Kenyeres László
Partner

E laszlo.kenyeres@wolftheiss.com
T +36 1 4848 800

Lukonits Ádám
Associate

E adam.lukonits@wolftheiss.com
T +36 1 4848 800

Lócsei Virág
Associate

E virag.locsei@wolftheiss.com
T +36 1 4848 865

Sign up

to receive our
latest updates
and insights